

(اصطلاحات تعریف شده متداول در تغذیه دام)

گردآوری و ترجمه : دکتر تقی گل محمدی

ADVENTITIOUS -۱

رشد قسمت های غیر معمول در گیاه (مثل رشد ریشه از ساقه) ریشه نابجا

ANNUAL -۲

گیاهان یکساله، گیاهی که در یک فصل رشد کنند، گل بدهد، دانه تولید کند و بمیرد

AQUATIC -۳

گیاهی که تمام یا قسمتی از آن در آب زندگی میکند.

AS FED -۴

(خوراک بحالت طبیعی)، به مقدار واقعی یک خوراک با ماده معدنی اشاره میکند که بصرفه دام رسیده و شامل رطوبت طبیعی همان ماده نیز میباشد.

DRY MATTER BASIS -۵

ماده خشک یک خوراک یا ماده معدنی پس از گرفتن آب آن، از این فاکتور به منظور مقایسه خوراکیها و تخمین میزان مصرف آن استفاده میشود.

(ADG) AVERAGE DAILY GAIN -۶

میانگین افزایش وزن روزانه یک حیوان که به منظور تعیین رشد درگا و، خوک یا گوسفند بکار میرود.

BALANCED RATION -۷

مقدار خوراک مجاز در ۲۴ ساعت که با یدتهیه و تا مین گردد، که همه مواد غذایی یک تغذیه صحیح را در یک سطح عملکرد مطلوب ارائه نماید.

COLOSTRUM -۸

شیرترشی از پستانهای مادر تا زه زایمان کرده است که حاوی مواد مغذی زیاد و پادتن‌های اساسی جهت حفاظت نوزاد می‌باشد.

COMPLETE FEED -۹

کلبه مواد خوراکی که تشکیل یک خوراک را بدهند که معمولاً شامل مواد خشکی (علوفه‌ای) نمی‌باشد. این اصطلاح بخوبی در سیستم‌های خوراک دادن مکانیزه‌ها کاربرد می‌یابد.

COMPOUND -۱۰

برگی که از دو یا چند قسمت مشخص تشکیل شده باشد که بنا به برگه‌ها خوانده می‌شود یا کلی که از گل‌های کوچک تشکیل می‌شود.

CONCENTRATE -۱۱

نوعی طبقه‌بندی برای مواد غذایی شامل غذاهای پر انرژی TDN و دارای فیبر کم یا بی‌فیبر (کمتر از ۱۸٪) مثل ذرت، جو، مکمل‌های پروتئینی.

CORN -۱۲

با نیکردن، متورم شدن ساقه گیاه، مشا به عملی که در پها زگل صورت می‌گیرد.

DECIDUOUS -۱۳

گیاهانی که برگهای آنها در زمستان می‌ریزد.

DIGESTION -۱۴

(با هضم شدن) : تغییراتی که در طول دستگاه گوارش روی غذا روی می‌دهد تا آن را برای جذب و قابل استفاده شدن برای بدن آماده گرداند.

DIGESTIBLE NUTRIENT -۱۵

(مواد مغذی قابل هضم) : آن دسته از مواد خوراکی که توسط دام هضم می‌شود.

DIGESTIBILITY -۱۶

قالبیت هضم) ، انداز گیری آن حدیکه یک خوراک توسط دام هضم و جذب شده است که معمولاً بصورت درصد بیان میشود .

DIOECIOUS -۱۷

گونه های از گیاهان که گلهای تک جنسی (نرو ماده) تولید میکنند و روی یک پایه هستند .

DORMANT -۱۸

گیاهی که بطور موقت رشد آن متوقف شده است .

ENDOSPERM -۱۹

بافت ذخیره خوراکی که مبرپورا احاطه کرده است .

ENERGY -۲۰

Gross Energy (G.E.) : (انرژی کل یا ناخالصی) : کل انرژی قابل احتراق یک خوراک یا ماده خوراکی را گویند که با اندازه گیری مقدار حرارت تولید شده از سوزاندن کامل یک نمونه خوراک در بمب کالری متری معین میشود .

Digestible Energy (D.E.) : (انرژی قابل هضم) : مقدار انرژی که دام از طریق هضم بدست میآورد ، انرژی کل منهای انرژی مدفوع .

Metabolizable Energy (M.E.) : (انرژی متابولیسمی) : انرژی کل منهای انرژی مدفوع وادر . منهای انرژی که برای تولید گاز (متان) بمصرف میرسند .

Net Energy (N.E.) : (انرژی خالص) : عبارتست از انرژی کل منهای انرژی مدفوع ، ادرار ، گازهای قابل احتراق (متان) و انرژی که بصورت حرارت تلف میشود . این انرژی برای نگهداری و تولید و رشد و آبستنی و شیردهی میرسند .

EVERGREEN -۲۱

گیاه‌های که برگ‌های آن در طول سال سبز باقی میمانند.

FATS AND CARBOHYDRATES -۲۲

(چربی‌ها و کربوهیدرات‌ها): ترکیب‌هایی که حاوی کربن، هیدروژن و اکسیژن میباشند. چربی و ازه عمومی است که شامل چربی‌های جامد و روغن‌های مایع هستند و بعنوان منبع اصلی انرژی بکار میروند. چربی‌ها $\frac{1}{2}$ برابر بیشتر از کربوهیدرات‌ها انرژی دارند. اصطلاح کربوهیدرات‌ها شامل نشاسته، قند، سلولز و همی سلولز است. نشاسته و قند منابع سهل الهضم انرژی برای دام هستند.

(TDN) TOTAL DIGESTIBLE NUTRIENTS -۲۳

(مجموع مواد معدنی قابل هضم): اصطلاحی است که ارزش انرژی را میتوان خوراکی را نشان میدهد. این را با جمع کردن درصدهای کربوهیدرات قابل هضم، پروتئین قابل هضم و چربی قابل هضم $\times 2/25$ محاسبه میکنند.

FEED ADDITIVES -۲۴

(مکمل‌های غذایی): محصولاتی که بمنظور اصلاح نرخ رشد و کارآیی و ضریب تبدیل جهت اضافه وزن دام به جیره اضافه میشود و با جهت جلوگیری از بیماری‌ها یا محافظت کننده بر مواد خوراکی اضافه میشود. برخی از آنها عبارتند از:

Rumensin

ماده‌ای افزودنی بخوراک است که هضم غذا را اصلاح و راندمان ماده خوراکی را در گاو پرواری بالا میبرد.

(Meningestrol acetate) MGA: که بمنظور متوقف کردن و

از بین بردن آثار سیکل‌های تناسلی در روی تلیسه‌هایی که بمنظور پروار کردن نگهداری میشوند مصرف میشود. ولی در گاو‌ها که بمنظور اصلاح نژاد نگهداری میشوند بکار برده

نمیشود. این ماده سبب اصلاح پراندمان خوراک و نرخ رشد در گاوهای پرواری میشود.

Buffer: ماده‌ای که روی با لانس شدن اسید و با زتا شیر میگذارد، که در جیره -

دامها به منظور کاهش اختلالات گوارشی و حفظ سطح تست چربی کره در گاوهای شیری مصرف میشود

Beta carotene: شکلی از ویتامین A که برای کاهش

مشکلات تولید مثل در گاوهای شیری بکار رفته و نتایج مختلفی داده است.

FEED EFFICIENCY -۲۵

(راندمان غذایی): مقدار خوراک لازم برای تولید هر واحد تولید (گوشت - شیر - تخم

- مرغ) توسط دام را گویند.

FLUSHING -۲۶

روش عملی که با آن میزان مصرف خوراک در خوک و میش را بعدت کوتاهی قبل از آمیزش

افزایش میدهند، این عمل ممکن است میزان آبستنی را افزایش داده یا در اندازة نوزادان

موثر باشد.

GLABROUS -۲۷

صاف - نرم و بدون مو

HABITE -۲۸

شکل یا مدل ریشه یک گیاه مثل گیاه رونده

HERBACEOUS -۲۹

گیاه می‌گردد یا نرم‌داشته و چوبی نیست.

INFLORESCENCE -۳۰

ترتیب قرار گرفتن یک یا بیش از یک گل روی گیاه

INTERNODE -۳۱

قسمتی از ساقه که بین دو بند قرار گرفته است.

LEAFLET - ۳۲

نوعی برگهای کوچک که برگهای مرکب را میسازند، برگچه

MINERALS - ۳۳

مناصرمعدنی که پس از سوزاندن مواد آلی حامله از حیوانات یا گیاهان و توزین باقی مانده آن بدست میآید (خاکستر). این خاکسترهای مواد معدنی موجود در غوراک است.

Macro or Major Minerals: مواد معدنی که به مقدار زیاد مورد نیاز دام میباشند و شامل کلسیم، فسفر، سدیم، پتاسیم، منیزیم و گوگرد هستند.

Trace Minerals: مناصرمعدنی کمثباترمانندید، کبالت، سلنیوم، و روی که به مقدار ناچیزی در جیره غذایی دامها لازم هستند.

MEASUREMENTS - ۳۴

مقیاسها و واحدهای اندازه گیری:

IU واحد بین المللی: واحد استاندارد که پتانسیل یک ماده بیولوژیکی مثل ویتامین هورمون یا آنتی بیوتیک، آنتی توکسین را بیان میکند. این توانایی برپایه آزمایش های زیستی میباشند (اثر دادن آن روی دام زنده و ثبت نتایج حاصله).

(PPM) Parts Per Million: واحد اندازه گیری برای تعیین مقدار مواد معدنی در غذای دام و سایر چیزها که میسرود مثل میکرومیترا لها.

PPM: میلی گرم در کیلوگرم (mg/Kg) یا میکرو لیتر در لیتر

Gram: 1/1000 کیلوگرم یا $\frac{1}{28}$ اونس (۲۸ گرم = ۱ اونس)

(Kg) Kilogram: واحد معمولی متریک اندازه گیری وزن

: ۱ کیلوگرم = ۲/۲۰۵ پوند

: ۱ لیتر = ۱ کیلوگرم آب در ۴ درجه سانتیگراد.

Calorie: کالری : مقداری انرژی لازم برای آنکه دمای ۱ گرم آب ۱ درجه

افزایش یا بد.

Kcal : یک کیلوکالری ، واحدی که برای اندازه گیری انرژی بکار میبرود

۱۰۰۰ کالری . .

Mcal : Mega Calorie = ۱۰۰۰ کیلوکالری

== METABOLISM == -۳۵

به کلیه تغییرات شیمیایی که روی مواد مغذی پس از جذب از طریق دستگاه گوارش -

روی میدهد متابولیسم گفته میشود .

== MONOGASTRIC == -۳۶

دامهایی که دارای سیستم تک معده ای یا معده ساده هستند .

== NODE == -۳۷

محل اتصال برگ یا کناری که جوانه رشد کند .

== NUTRIENTS == -۳۸

(مواد مغذی): ترکیبات موجود در غذا که برای نگهداری ، تولید و سلامت حیوانات

لازم میباشد ، شامل آب ، کربوهیدرات ، چربی ها ، پروتئین ها ، مواد معدنی و ویتامینها -

میباشد .

== PALATABILITY == -۳۹

(خوش خوراکی) : مزه مطبوع و قابل پذیرش مواد خوراکی برای دام که تحت تاثیر

مزه ، بو ، شکل ظاهری یا بافت ، درجه حرارت و غیره میباشد . .

== PARTICLE SIZE == -۴۰

مربوط به طول برش ذرت (کیاه) برای سیلوی ذرت علوفه ای یا بونجه در هنگام خرمین

یا آنها رکودن میباشد ، این مسئله بمنظور حفظ فعالیت طبیعی شکمبفیلی مهم است .

PERENNIAL -۴۱

گیاه‌ها شمی، گیاه‌هایی که برای سال‌های زیادی می‌توانند زنده بمانند.

PERICARP -۴۲

کُل ساختمانی که در برگ‌گیرنده، دانه‌است و تشکیل می‌دهد دانه را می‌دهد و می‌تواند به سه لایه تقسیم شود: اپی‌کارپ، مزوکارپ و آندوکارپ.

PETIOLE -۴۳

ساقه برگ (دمبرگ)

PITH -۴۴

قسمت مرکزی ساقه یا ریشه (مغز)

PREMIX -۴۵

(پیش مخلوط) و مواد که به جیره غذایی دام افزوده می‌شود که حاوی کم‌کمات‌ها و سایر مواد است

از مواد افزاینده مواد معدنی که با حجم زیاد مواد غذایی به منظور تامین کمی از پروتئین، جیره مخلوط می‌شوند.

PROCESSED FEEDS -۴۶

(خوراک‌های فرآوری شده): شامل مواد خوراکی که فرآورده‌های جنبی صنایع

غذایی کشاورزی هستند و قبیل از دادن به دام روی آن فرایند و تغییراتی داده می‌شوند.

Distillers Grain: (دانه‌های تقطیری): دانه‌های که از الکل یا نوشابه

های الکلی بدست می‌آیند، بصورت خشک یا مرطوب به عنوان یک منبع پروتئینی یا انرژی به مصرف دام می‌رسد.

Apple pomace: (تفاله سیب): تفاله، دانه و ساقه متصل به سیب، که پس

از آبیگری به تفاله آن سیب برنجا فاهه کنند.

Brewers Grain: دانه‌های باقی مانده پس از آبجوسازی

Meals: مخلوط کنسنتره خوراک‌ها که معمولاً ۳ جزء آنها آسیاب شده هستند.

Pelleting: مواد خوراکی که آسیاب شده که توسط دستگاه فرابندکننده مواد خوراکی

پلت میشوند، این عمل بمنظور اصلاح خوش خوراکی و افزایش مصرف صورت میگیرد.

Textured: مخلوط قسمت‌های ریزدانه که بصورت پلت درآمده است. درحالی که

قسمت‌های درشت آن بطور کامل از آن جدا شده است.

Extruding: روشی برای آماده سازی خوراک که در آن روش خوراک توسط

نیروشی و تحت فشار بصورت قالب‌هایی درمی آید.

Flaking: روش تجاری که با استفاده از آن خوراک را از نظر خوش خوراکی و شکل ظاهری

بهبود میدهند.

Popping (Soybeans): روش تجاری که با استفاده از آن خوش -

خوراکی و شکل ظاهری خوراک را بعنوان یک متد افزایش میبخشد تا پروتئین قابل هضم

آن اصلاح یا بد، به این عمل تف دانه یا بودا دن هم میگویند.

۴۷ - PROTEIN

ترکیباتی که بطور طبیعی حاوی ازت، کربن، هیدروژن و اکسیژن و گاهی گوگرد یا فشر

هستند، پروتئین بطور عمده از ترکیب اسیدهای آمینه مختلف تشکیل شده اند و برای رشد

تولید، تولید مثل و غیره ضروری هستند.

Aminoacids: این ترکیبات نیترोजن دارا اسکلت ساختمانی پروتئین‌ها

را تشکیل میدهند.

Essential Aminoacids: برای برخی از دامها مثل خوک و طیور

ضروری است که این اسیدهای آمینه خاصا از منابع جیره‌ای فراهم شود، چرا که این حیوانات

خود قادر به سنتز آنها از مواد یا اجزاء خوراکی نیستند.

Crude Protein (C.P.) مقدار پروتئین کل خوراک که از روی آنالیز تعیین

مقدار نیتروژن موجود در خوراک محاسبه میشود. $N.6.25 = \%CP$

Available Protein (پروتئین قابل دسترس): آن قسمت از پروتئین خام که در

دسترسها قرار میگیرد. معمولاً بین واژه برای مقدار پروتئین که در علوفه آسیب دیده در اثر حرارت (حرارت حاصل از توده کردن آنها) بهکار برده میشود.

Soluble Protein (پروتئین قابل حل): آن قسمت از پروتئین مصرف شده

که در مایعات شبکه محلول باشد.

Rumen Degradable Protein: آن قسمت از پروتئین مصرف شده که توسط

میکروارگانسیمهای شبکه تجزیه میشود.

Rumen Bypass Protein: آن قسمت از پروتئین خورده شده که

بهمان شکل و ساختار از مجرای شبکه مستقیماً عبور میکند و توسط قسمت‌های دستگاه گوارش هضم میگردد.

۴۸- Protein Supplements

خوراک یا مخلوطی از خوارک‌هایی که بمنظور یا نبودن انرژی تغذیه‌ای یک خوراک

با بهکار میروند. کاربرد بین واژه در اینجا برای مواد خوراکی است که حاوی نسبت پروتئین بالایی میباشد.

Soybean Meal: سویای فرابند شده بعنوان مکمل پروتئین ۴۴ تا ۴۹-

در مد پروتئین خام مورد استفاده قرار میگیرد.

Canola Meal: دانه منداب فرابنده شده بعنوان مکمل

پروتئینی مورد استفاده قرار میگیرد. که تقریباً "حاوی ۳۷٪ پروتئین خام میباشد.

(Estimated Crude Protein from Non Protein Source) ECP-NPS

تخمین پروتئین خام از منبع غیر پروتئینی مثل اوره، منبع غیر پروتئینی در رژیم‌ها جیره

نشخوارکنندگان بمقدار محدود برای افزایش میزان پروتئین جیره استفاده میشود .

RATION-۴۹

(جیره) : مقدار خوراک مجاز که معمولاً یک دوره ۲۴ ساعته به دام داده میشود .

RHIZOME-۵۰

ساقه زیرزمینی که رشد افقی میکند .

ROUGHAGE-۵۱

اصطلاحی است که برای تهریف یک خوراک با فیبر بالا مثل علف خشک، سیلوکا، بکسار می‌رود. این گونه علوفه‌ها بصورت انباشته روی هم بدون آنکه خرد شوند نگهداری می‌گردند، و از نظر انرژی (TDN) پایین هستند .

RUMINANT-۵۲

(نشخوارکننده) دامی که سیستم گوارش آنها از ۴ قسمت تشکیل شده است. قسمت اول - شکم است که محتوی باکتریها و میکروارگانیسمها می‌باشد که مواد خوراکی را تجزیه میکنند. این عمل بمنظور هضم بیشتر مواد غذایی صورت می‌گیرد. بخش دوم معده نگاری، بخش سوم هزار - لاشیردان، چهارمین قسمت (معده حقیقی) را تشکیل میدهند. مثل گاو، گوسفند و بز .

RUNNER-۵۳

رونده، جوانه‌ای که به تنهایی به اطراف رشد کند و ریشه تولید کند و یک گیاه جدید بوجود

آورد .

SHRUB-۵۴

(بوته) : ساقه چوبی گیاه بدون تنه و بدنه مثل بوته گیاه

STOLON-۵۵

ساقه رونده

SUCCULENT -۵۶

گیاه‌های با ساقه ضخیم گوشتی یا برگ‌هایی که آب را ذخیره میکنند .

SUPPLEMENT -۵۷

خوراک یا مخلوط مواد خوراکی که بمنظور بهبود ارزش غذایی، خوراک یا به آن -
 اضافه میشود. که غنی از پروتئین ویتا مینها، مواد معدنی، آنتی بیوتیکها یا ترکیبی
 از آنهاست و با سایر خوراکیها ترکیب شده تا یک خوراک کامل را فراهم نماید. این اصطلاح
 با اصطلاح کنسرواتر فابل معاوضه و جایگزینی است .

TENDRIL -۵۸

ساقه‌های کوچک پیچیده که با کمک گیاه به وسیله عمل پیچیدن با لامیروند .

TERMINAL -۵۹

چوانه - غنچه در انتهای یا راس ساقه .

TOTAL MIXED RATION -۶۰

کلیه مواد خوراکی شامل علوفه‌هایی که بطور مکمل نیکی مخلوط شده اند تا نیا "مخلوط
 متجانس حاوی کلیه مواد مغذی ضروری را فراهم آورند، بغیر از آب، که برای گاوهای
 شیری و پرواری بندی گاوگوشتی بطور وسیع مورد استفاده قرار میگیرد .

TUBER -۶۱

ریشه متورم یا ساقه زیرزمینی که از گیاهان خوراکی ذخیره میشود (سیب زمینی)

VITAMINS -۶۲

ترکیبات آلی ضروری برای حیوان که بمقدار بسیار کمی مورد نیاز هستند ولی -
 همانند منابع انرژی از اهمیت برخوردار هستند. این مواد برای عمل قسمتی از سیستم‌های
 آنزیمی و فعالیت طبیعی بدن ضروری است .

WATER SOLUBLE VITAMINS -۶۳

شامل ویتامینهای گروه B و ویتامین C میباشد. این ویتامینها پس از ۲ ماه اول زندگی نیازی به افزودن بصورت مکمل به غذای^ک نشخوارکنندگان ندارند.

FAT SOLUBLE VITAMINS -۶۴

شامل ویتامینهای A ، D ، E و K است با گزیهایی شکر و ویتامینهای K را میمیزند. ویتامینهای A ، D ، E در جیرهها کثردا مینمایند بصورت مکمل اضافه شود.